

## F. t. l. vedr. lægeloven

ten, vil lægen dog – i medfør af lægelovens og straffelovens hjælpepligtsbestemmelser – være forpligtet til at iværksætte livsnødvendig behandling eller behandling, som er uopsættelig for på længere sigt at forbedre patientens overlevelseschancer eller for at opnå et bedre behandlingsresultat.

Tilsvarende er lægen ved behandlingen af en mindreårig, der lider af en livstruende sygdom, forpligtet til at yde den nødvendige behandling, også selvom forældremyndighedens indehaver ikke samtykker heri.

I de tilfælde, hvor der ikke foreligger et akut behandlingsbehov, jf. ovenfor, men hvor lægen af hensyn til barnets sundhed finder det absolut nødvendigt at gennemføre en behandling, som forældremyndighedens indehaver ikke vil samtykke i, vil lægen have pligt til at underrette kommunalbestyrelsen, jf. bilstandslovens § 20. Det særlige udvalg efter den sociale styrelseslovs § 3 kan herefter træffe beslutning om, at der iværksættes de fornødne hjælpeforanstaltninger, herunder sygebehandling, over for barnet uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. bilstandslovens § 123.

Hvor det drejer sig om en ikke-livstruende eller en ikke for den mindreåriges sundhed absolut nødvendig behandling, vil lægen ikke uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver kunne behandle den mindreårig.

Spørgsmålet om ændring af bilstandsloven bestemmelser om tvangsforanstaltninger m.v. over for mindreårige, overvejes for tiden i Socialministeriet på baggrund af betænkning nr. 1212/1990 om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge.

### 3.3. Forskellige behandlingssituationer

#### 3.3.1. Udsigtsløs livsforlængende behandling af inhabile patienter

##### *Ingen forudgående tilkendegivelser.*

For så vidt angår patienter, for hvem en (videre) behandling efter en samlet lægelig vurdering må anses for udsigtsløs, fordi den blot vil forlænge en igangværende dødsproces, vil lægen være berettiget og i visse tilfælde – navnlig hvor patienten vil lide under en fortsat behandling – tillige forpligtiget til ikke at iværksætte foranstaltninger, som kun kan udskyde tidspunktet for dødens indtræden.

Lægen vil endvidere, hvor behandlingen af en patient er udsigtsløs og døden nært forestående, være berettiget til at indgive de smertestillende midler, som er nødvendige for at lindre patientens smerter, også selv om dette som en ikke tilsigtet virkning kan medføre risiko for, at døden indtræder på et lidt tidligere tidspunkt.

##### *Forudgående tilkendegivelser.*

Ifølge gældende ret, således som denne er beskrevet i betænkning nr. 1184/1989, indgår patientens forudgående tilkendegivelser afgivet forud for en aktuel sygdomssituation, f.eks. i form af et livstestamente, som »et ikke uvæsentligt led i den række af forhold, som den behandelende læge må tage i betragtning og afveje i forhold til hinanden i forbindelse med tilrettelæggelsen af en terminalbehandling«.

Med nærværende lovforslag fastlægges, at har en patient, medens denne endnu var habil, i forbindelse med en *aktuel* sygdomssituation udtalt, at en livsforlængende behandling ikke ønskes, vil lægen være såvel berettiget som forpligtiget til at følge patientens ønsker. Denne forpligtelse gælder også, hvor inhabilitet eventuelt senere indtræder, f.eks. bevidstløshed.

Kun helt sjældne og tungtvejende undtagelses-hensyn f.eks. til et næsten fuldbåret foster, kan berettigede lægen til – midlertidigt – at tilsidesætte patientens tilkendegivne ønsker.

Har patienten *forudgående* – det vil sige før den aktuelle sygdomssituation er opstået – tilkendegivet, f.eks. i et livstestamente, at udsigtsløs, livsforlængende behandling ikke ønskes, bør lægen tillægge patientens således forudgående tilkendegivne ønsker afgørende vægt i forbindelse med tilrettelæggelsen af den videre behandling, og patientens forudgående ønsker må kun tilsidesættes, hvor tungtvejende grunde taler herfor.

Det skal dog understreges, at der altid og for hver enkelt patient må foretages en konkret vurdering ved den ansvarlige læge af patientens tilstand og udsigter samt foreliggende behandlingsmuligheder, og det er lægens ansvar at foretage denne totalvurdering og handle efter den under ansvar bl.a. efter lægeloven.

Lovforslaget medfører således ikke en juridisk bindende anerkendelse af livstestamenter, det vil sige skriftlige erklæringer, i hvilke en person tilkendegiver, at der ikke ønskes bistand til forlængelse af livet i tilfælde af udsigtsløs og/eller håbløs sygdom.

Dette skyldes for det første tvivl om, hvorvidt et livstestamente kan formuleres så præcist, at lægerne senere med tilstrækkelig sikkerhed kan udrede testators mening og betragte det som dennes sidste vilje, med den konsekvens at lægerne samtidig vil være ubetinget forpligtet til at handle i overensstemmelse med testators tilkendegivne ønsker.

Hertil kommer de særlige fortolkningsvanskeligheder, der følger af udviklingen i behandlingsmulighederne for sygdomme omtalt i et livstestamente.

Derudover kan det være vanskeligt at afgrænse visse af et livstestamentets bestemmelser overfor det strafbare »aktive dødshjælp«, jf. straffelovens §§ 237–241.